

УДК 338.439.5:637/71(477)

Ціхановська В. М.

Вінницький національний аграрного університету

СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті проведено аналіз стану органічного виробництва у світі. Здійснено дослідження основних проблем виробництва органічної продукції в Україні. Розкрито передумови розвитку вітчизняного ринку органічної продукції та визначено основні проблеми, що стримують його розвиток. Здійснено пошук шляхів їх вирішення в умовах інтеграції України до ЄС.

Ключові слова: органічне виробництво, органічна продукція, ринок органічної продукції, сертифікація продукції, експорт, імпорт.

Постановка проблеми. Нині продукція органічного походження стає все більш популярною в різних країнах, зокрема в Україні. В умовах конкурентної боротьби сільськогосподарські виробники намагаються надати своїй продукції якомога більше переваг. Саме органічна продукція є унікальною за своїми якостями і здатна підвищити економічну ефективність виробництва, оскільки вона отримана в результаті сертифікованого органічного виробництва.

Органічні продукти є особливо корисними для дітей, завдяки мінімізації впливу на здоров'я хімічних та токсичних речовин. Тому нині основними тенденціями світового ринку стало збільшення попиту на органічні продукти. Останнім часом ринок органіки в Україні розвивається впевненими темпами. Вітчизняні споживачі зацікавлені в екологічно чистих овочах, фруктах та продуктах м'ясо-молочної групи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам органічного виробництва присвячені праці низки вітчизняних вчених. Серед найбільш відомих досліджень, присвячених стану, проблемам та перспективам розвитку ринку органічної продукції в Україні варто виділити праці П.М. Скрипчука, Є.В. Чайки, О.М. Рудницької, В.О. Шлапака, М.Ф. Кропивко та ін. Теоретико-правові аспекти забезпечення якості екологічно чистої продукції досліджені у працях О.В. Звереві.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах глобалізації в Україні та світі невирішеними залишаються безліч теоретичних і практичних питань щодо стану і розвитку органічного сільського господарства та ринку органічної продукції.

Мета статті. Головною метою роботи є аналіз стану органічного виробництва у світі, дослідження його розвитку в Україні, а також розкриття передумов розвитку вітчизняного ринку органічної продукції та визначення основних проблем, що стримують його розвиток, і шляхів їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Органічне виробництво продуктів харчування є прибутковою діяльністю, популярність якої з кожним роком зростає у більшості країн світу. Характерною особливістю органічного сільськогосподарського виробництва є наявність суворо регламентованих умов та правил процесу виробництва, відповідність яким визначається результатом сертифікації виробництва (може тривати до двох років) та періодичного інспектування (контроль виробництва, переробки та обігу органічної продукції). За умов дотримання стандартів органічного виробництва продукція отримує право позиціонуватись на ринку під маркою «органічна» [1]. Органічна продукція користується особливим попитом у країнах з високим рівнем економічного розвитку, де утво-

рився прошарок населення, яке вірить у користь такого продовольства для людського організму та здатне купувати цю продукцію за значно вищою ціною.

Сьогодні в Україні сертифіковані такі види органічних продуктів: зернові культури, бобові культури, олійні культури, овочеві культури, плодово-ягідні культури, лікарські рослини, молочна продукція, насіння, дикороси, м'ясо та м'ясна продукція, продукція бджільництва, багаторічні трави, однорічні трави, лікарські рослини, ефіроолійні культури, бульбоплоди та коренеплоди, перероблена продукція, ВРХ, домашня птиця, вівці, кози, свині, чаї, соки.

Виробництво органічної сільськогосподарської продукції у світі за останні роки стрімко зросло. На даний час 37,2 млн га земель у всьому світі використовуються для органічного виробництва. Австралія, Нова Зеландія та Океанія є регіоном з найбільшою площею органічних земель сільськогосподарського призначення – 12,2 млн га, за нею йдуть Європа – 10,6 млн га, Латинська Америка – 6,8 млн га, Азія – 3,7 млн га, Північна Америка – 2,8 млн га та Африка – більш, ніж 1 млн га. Технології органічного землеробства стрімко поширюються в країнах Європейського Союзу. Так, за період із 1985 по 2012 рр. кількість органічних господарств у країнах ЄС зросла з 6058 до більше ніж 240000, а площа земель органічного землеробства – зі 172 тис. га до 9,5 млн га, що становить 5,4% земель сільськогосподарського призначення [2, с. 81].

В Європі та Америці органічний рух прийняв масштаби національної ідеї. За даними звіту Європейського парламенту, у 2015 році найбільше в світі споживають органічні продукти у США, Німеччині та Франції.

Західні виробники не в змозі самостійно задовольнити попит на органічні продукти харчування, там зацікавлені у залученні нових постачальників. Організація споживачів органічних продуктів харчування у США стверджує, що тільки в Америці попит за даним напрямом зростає на 20% щорічно. Водночас кожен 8-й постачальник екопродуктів у США – іноземна компанія. Аналогічні тенденції характерні для Європи [3].

Незважаючи на уповільнення темпів зростання світової економіки, обсяги продажів органічних продуктів на світовому ринку зростають. За оцінками компанії Organic Monitor, протягом 2002–2012 рр. світовий ринок органічних продуктів зріс на 170%. У 2013 році дохід від світових продажів органічних продуктів сягнув 67,2 млрд дол., а на кінець 2016 року аналітики прогнозують зростання обігу до 100 млрд дол. [4].

Щодо України, то вона має потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської

продукції, реалізації її на експорт та для внутрішнього споживання. У країні з'явилися аграрії, готові створювати таку справу для себе і своїх нащадків, тому повністю натуральне агровиробництво може стати рушійною силою для розвитку сільськогосподарської галузі в цілому.

За даними Федерації органічного руху України, у всіх областях країни працює близько 250 органік-виробників і переробників. Середній розмір екогосподарств в Україні перевищує 1000 га. Це великі підприємства навіть за європейськими стандартами. Українська екопродукція потрібна в західних країнах. Ось чому вітчизняному виробнику органіки не потрібно боятися виходити на міжнародний ринок [3].

Більшість органічних операторів (виробників, переробних підприємств, трейдерів) в Україні сертифіковані відповідно до вимог органічного законодавства ЄС. Фактично органічний стандарт ЄС використовують як для експорту, так і для внутрішнього ринку в Україні. Станом на початок травня 2015 року, в Україні немає жодного органічного оператора, сертифікованого відповідно до вимог органічного законодавства України, оскільки воно ще не впроваджено. Залежно від цільового ринку збуту, українські виробники проходять сертифікацію згідно з деякими іншими стандартами, зокрема: НОП (NOP, США), Біо Свісс (Bio Suisse, Швейцарія), Біоланд (Bioland, Німеччина), Soil Association (Велика Британія), Нагурланд (Naturland, Німеччина). Існує 19 приватних міжнародно акредитованих сертифікаційних органів, які включені до офіційного переліку сертифікаційних органів для України, які затверджені Єврокомісією. З цього переліку лише сертифікаційний орган «Органік Стандарт» є українською компанією, засновниками якої є українські організації – ключові учасники органічного сектору України; усі інші сертифікаційні органи є іноземними, три з яких мають свої офіси в Україні (ТОВ «ЕТКО Україна», ТОВ «Контрол Юніон Україна», Іноземне підприємство «СЖС Україна»). Окрім того, один сертифікаційний орган з Угорщини ще не включений в даний перелік, проте має своїх клієнтів в Україні [5].

Регулювання виробництва органічної продукції, а також її якості, базується на основі Закону України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини». Але О.П. Павленко вважає, що чинний закон у редакції від 03.09.2015 (зі змінами від 12.02.2015) належним чином не забезпечує розвиток органічного виробництва в Україні та суперечить діючим нормативним документам, які регламентують органічне виробництво в ЄС в частині неоднозначності положень щодо Правил органічного виробництва та обігу органічної продукції, порядку сертифікації органічного виробництва, здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю операторів органічного ринку, що викликало необхідність прийняття в 2016 році нової редакції цього Закону [6]. Метою нової редакції Закону є забезпечення повноцінного та ефективного розвитку органічного виробництва в державі.

В Україні функціонують два уповноважені органи, що на державному рівні повинні регулювати виробництво органічної продукції. Міністерство аграрної політики України забезпечує формування та реалізацією державної аграрної політики. Міністерство економічного розвитку та торгівлі України реалізує державну політику у сфері оцінки відповідності. Орган акредитації в

Україні представлений Національним агентством з акредитації. В Україні також існує один приватний стандарт – стандарт з органічного виробництва асоціації «БІОЛАН Україна». Його основною відмінністю від стандарту ЄС є суворіші вимоги щодо заборони ГМО, а також особливості сівозмін. У тваринництві стандарт «БІОЛАН» деталізує кормові добавки, заборонені у раціоні, а також більше уваги приділяє правилам забою та транспортування тварин [7].

Україна, маючи значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту, споживання на внутрішньому ринку, досягла певних результатів щодо розвитку власного органічного виробництва. Так, площа сертифікованих сільськогосподарських угідь в Україні, задіяних під вирощування різноманітної органічної продукції, складає більше 41 млн га сільгоспугідь, з яких 8 млн га є відносно чистої ґрунти, а наша держава займає почесне двадцяте місце серед світових країн-лідерів органічного руху [8]. Україна займає перше місце в східно-європейському регіоні щодо сертифікованої площі органічної ріллі, спеціалізуючись переважно на виробництві зернових, зернобобових та олійних культур (рис. 1).

Як свідчать офіційні статистичні дані ІФОАМ, на початок 2003 р. в Україні було зареєстровано 31 господарство, що мало статус «органічного», а в 2014 р. – уже 182 сертифікованих органічних господарств. Більшість українських органічних господарств розташовані в Одеській, Херсонській, Київській, Полтавській, Вінницькій, Закарпатській, Львівській, Тернопільській, Житомирській областях. Українські сертифіковані органічні господарства – різного розміру – від кількох гектарів, як і в більшості країн Європи, до декількох тисяч гектарів ріллі [8].

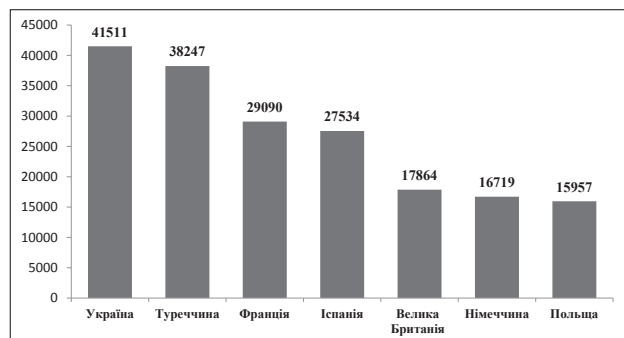

Рис. 1. Розмір сертифікованих органічних площ, млн га

У 2014 році вперше в історії було представлено окремий національний павільйон України на найбільшій спеціалізованій міжнародній виставці органічних продуктів – BioFach, у м.Нюрнберг, Німеччина. Його було організовано разом з українськими представниками органічного сектору в рамках швейцарсько-українського проекту «Розвиток органічного ринку в Україні» (2012–2016), що впроваджує Дослідний інститут органічного сільськогосподарства (FiBL, Швейцарія) за фінансової підтримки Швейцарської Конфедерації через Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань (SECO). У павільйоні України були представлені 9 компаній-експонентів: 8 важливих виробників українського органічного ринку зі своєю органічною продукцією: зернові, олійні та бобові культури та перероблені про-

дукти, овочі, лікарські трави та ароматичні рослини, а також дикороси (ягоди). Цими компаніями стали ТОВ «Агрофірма «Поле» (Черкаська обл.), ПП «Галекс-Агро» (Житомирська обл.), ТОВ «Каспер» (Одеська обл.), ТОВ «Чистий продукт – С» (Донецька обл.), ТОВ «Ель Дорадо Ойлс» (Київська обл.), ТОВ «Фірма «Діамант» (Полтавська обл.), ТОВ «Фітосвіт» (Вінницька обл.), ТДВ «Рівнехолод» (Рівненська обл.). Ще експонентом в павільйоні України був надавач послуг ТОВ «Органік Стандарт», перший український міжнародно акредитований сертифікаційний орган, який здійснює сертифікацію органічного виробництва в Україні [9].

У нашій країні є і необхідні фахівці, яким під силу розвивати органічний агробізнес. Окремі аграрії по 40 років застосовують на практиці досвід збереження ресурсів сільського господарства (підприємство «Агроекологія», Полтавська область). У нас уже працюють близько 250 органічних операторів (виробників, трейдерів). За даними Швейцарсько-українського проекту FIBL, Україна посідає 11-е місце в Європі за обсягами виробництва експортних продуктів. До 2020 року країна може стати одним із п'яти найбільших виробників органіки у світі [3].

Сучасний внутрішній споживчий ринок органічних продуктів в Україні почав розвиватися з початку 2000-х років. Дані Федерації органічного руху України свідчать про тенденцію до його зростання: у 2007 році він становив 500 тис. євро, а у 2014 році, незважаючи на важке економічне та політичне становище, попит на органічні продукти в країні зріс до 14,5 млн євро (рис. 2).

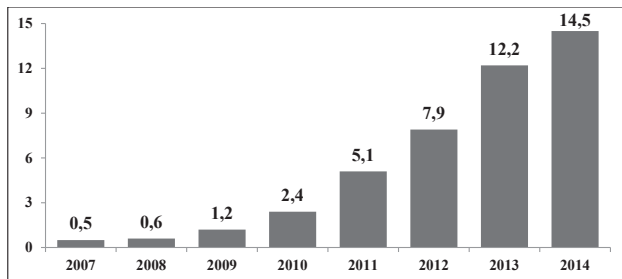

Рис. 2. Динаміка споживання органічної продукції в Україні, млн євро

Розвиток органічного виробництва відкриє для українського агропромислового комплексу ще ширші можливості, адже це крок до нарощування виробництва високоякісних продуктів харчування як для власних потреб, так і для перспективних зовнішніх ринків, адже увага світової громадськості до органічної продукції неухильно зростає [6].

За опрацьованою в ННЦ «Інститут аграрної економіки» методикою вивчення місткості ринку органічної продукції, потенційна місткість українського ринку до 2020 року становитиме 39,8 млрд грн, або 873 грн у розрахунку на одну особу. Сьогодні наша країна є одним із основних постачальників органічної сільськогосподарської продукції на європейський ринок і має всі шанси стати одним із світових лідерів виробництва експортних продуктів. У країнах ЄС органіку купують до 40% населення, тоді як в Україні споживати продукцію органічного походження у змозі лише 10-15% населення [4].

Типовими каналами збуту органічної продукції є: прямий продаж індивідуальним споживачам через магазини, які належать виробнику; продаж

за телефоном (телемаркетинг); через інтернет-магазини; збутові кооперативи для продажу органічної продукції під спільною маркою; продаж представникам оптової торгівлі; прямі поставки у спеціалізовані магазини та ресторани; продаж переробним підприємствам та супермаркетам.

В Україні нині використовують чотири основних шляхи збуту органічної продукції:

- спеціалізовані прилавки у великих супермаркетах («Good Wine», «Billa», «Metro», «Мега-маркет», «Фуршет», «Чумацький шлях», «Велика кишеня», «Наш Край», «Еко-маркет», «Сільпо», «Караван», «Novus»). Зазвичай така продукція на полицях має спеціальні позначки, щоб її легше було розпізнати;

- спеціалізовані органічні бутіки, лавки, магазини (у містах-мільйонниках);

- доставка через інтернет-магазини;

- експорт [4].

Проте у зв'язку із недосконалістю внутрішнього органічного ринку, більшість вітчизняних товаровиробників орієнтуються на експорт. Уже сьогодні Україна успішно експортує органічну продукцію в країни Європейського Союзу, зокрема Німеччину, Австрію, Польщу, Італію, Францію, Нідерланди, Данію, Швейцарію та Чеську Республіку. У 2013 році загальний обсяг експорту до країн – членів ЄС становив 13,820 млн євро (0,8%). Україна посіла 27-му позицію. Також експорт органічної продукції здійснюється в інші країни світу: США, Канаду, Єгипет, Іран, Японію, Корею, Туреччину, Білорусь, Казахстан. Основними експортними органічними товарами з України є 2 продуктові лінійки: 1) зернові, бобові та олійні культури; 2) дикорослі рослини (ягоди, гриби, горіхи тощо.). У незначних кількостях відправляляти на експорт соняшникову олію, соняшникову макуху, деякі ефірні олії, концентрат яблучного соку, ягоди, гриби, горіхи, джеми, сиропи, березовий сік.

За даними проекту Ear Green, Україна експортує:

- органічну кукурудзу – в Іспанію, Єгипет, Іран, Португалію, Японію і Корею;

- органічний ріпак – у Польщу, Бельгію, Нідерланди, Туреччину та Італію;

- органічні фрукти, ягоди та горіхи – в Польщу, Білорусь, Казахстан;

- органічний мед – у Францію, Румунію, Туреччину [3].

У 2013 році до України було імпортовано товарів органічного походження на суму 23,942 млн євро (1,4% усього експорту ЄС). В Україну імпортуються органічні продукти, переважно з країн ЄС. Серед імпортних органічних продуктів представлені: дитяче харчування, цукор, чай, кава, фрукти, овочі, спеції, макарони, шоколад, рослинні олії, вино, пиво, а також непродовольчі товари, такі як мийучі засоби та органічна косметика.

Органічні продукти в Україні можна придбати у спеціалізованих відділах супермаркетів і невеликих магазинах, яких нині налічується близько 150. Реалізація здійснюється через мережі магазинів Органік Ера, Натур Бутік, Сільпо (FozzyGroup), Delight, Еко-Шик, Goodwine, Pareco, METRO, Чумацьких Шлях, МегаМаркет, Billa, Фуршет, GlossaryOrganicProducts та інші. Частка сертифікованої органічної продукції в таких магазинах варіюється від 10% до максимум 50%. Більшість магазинів зосереджені у великих містах: Києві, Івано-Франківську, Львові, Донецьку, Кіровограді (в основному, це невеличкі спеціалізовані магазини). Крім того, сьогодні споживачами широко використовуються он-лайн мережі, через які

можна отримати інформацію про органічну продукцію та зробити замовлення.

Поряд з імпортованими органічними продуктами на полицях магазинів можна знайти українські органічні продукти від таких виробників: ТОВ «Фабрика бакалійних продуктів» (ТМ «Жменька»), ТОВ «Органік Оригінал» (ТМ «Екород»), ПрАТ «Етнопродукт» (ТМ «Етно-Продукт»), ТМ «Пан Еко», ТОВ «Велс Органік» (ТМ «ВелсОрганік»), ПП «Царський садовник», ТМ «Хлібіо», ТОВ «Продовольча компанія «Еко-продукт», ТОВ «Екохліб-плюс», ТОВ «Каспер» (ТМ «Organico», ТОВ «Галс ЛТД» (ТМ «Spring drops»к, ТОВ «Фітосвіт ЛТД» (ТМ «Фітосвіт») [9].

Варто зазначити, що в більшості країн ціна на органічну продукцію є вищою, ніж на неорганічну. Якщо в Європі органічні продукти на 15-30% дорожчі за вироблені традиційним способом, то в Україні цей показник коливається від 30 до 300%.

Для того щоб сільськогосподарські виробники переходили на органічне виробництво, потрібно забезпечити економічну ефективність виробництва органічної продукції на рівні не нижчому, ніж за виробництва традиційної. Ціна на органічну продукцію має враховувати як інтереси виробників, не допускаючи збитковості виробництва, так і споживачів, будучи доступною та нівелюючи спекулятивні націнки [10, с. 87].

Висновки і пропозиції. Таким чином, з наведеного вище можна зробити висновок про те, що Україна, маючи значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту та споживання на внутрішньому ринку, досягла певних результатів щодо розвитку органічної продукції в умовах інтеграції до ЄС. Та існує низка проблем, що стримують розвиток органічного виробництва в нашій країні.

Варто зазначити, що ефективний розвиток ринку органічної продукції неможливий без цілеспрямованої та виваженої державної підтримки. Тому, на наш погляд, необхідно здійснювати фінансову допомогу виробникам у вигляді часткової або повної компенсації вартості сертифікаційних послуг; відміни податку для виробників органічної продукції під час перехідного періоду; надання дотацій товаровиробникам, які укладати-

муть контракти на поставку органічної продукції для харчування у дитсадки, школи та інтернати; надання органічним товаровиробникам фінансової допомоги для проведення лабораторних аналізів; виплата субсидій для органічних виробників (наприклад, на 1 га органічної площі).

Також доцільно розробити механізм участі органічних товаровиробників у проведенні тендерів державних закупівель для постачання ними органічних продуктів у заклади громадського харчування та державні установи. На перспективу доцільно було б у всіх державних органах влади (національного і регіонального рівнів) створити відділи органічного виробництва, а при основних аграрних навчальних установах – центри розвитку органічного виробництва, які б проводили відповідні навчальні курси для студентів та інформували населення та суб'єкти ринку про розвиток інноваційних технологій у цій галузі. Перспективним було б створення та розвиток національних (регіональних, обласних) кластерів органічного сільського господарства.

Окрім цього, ми пропонуємо запровадити систему ефективного захисту прав споживача, що передбачає проведення перевірок (вибіркових), розробку санкцій та систему штрафів для боротьби з порушниками органічного законодавства (виробники, переробники, точки продажу, органи з оцінки відповідності, сертифікаційних органи). В умовах економічної кризи в Україні ринок органічної продукції потребує значних інвестицій для подальшого розвитку.

Нині розвитку вітчизняного ринку органічної продукції перешкоджає нестабільна та непередбачувана політична та економічна ситуація, у тому числі високі сільськогосподарські та кліматичні ризики.

Попри проблеми, що стримують розвиток органічного виробництва в Україні, ця галузь економіки є перспективною завдяки наявності чорноземних родючих ґрунтів, бажання основних гравців ринку органічної продукції створити необхідні інституційно-правові умови. Інтенсивний розвиток органічного сільського господарства сприятиме покращенню соціально-економічного та екологічного стану в Україні, розвитку інфраструктури села та збереженню здоров'я нації.

Список літератури:

1. Кропивко М.Ф. Екологічна диверсифікація використання сільськогосподарських земель в Україні / М.Ф. Кропивко, О.В. Ковальова // Економіка України. – 2010. – № 7. – С. 78-85.
2. FIBL and IFOAM. The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2013 / Organic Prints [Електронний ресурс]. – Режим доступу : orgprints.org/22349/7/fibl-ifoam-2013-regions-2011.pdf.
3. Органічна продукція в Україні та світі / persona.pumb.ua : Персона клуб ПУМБ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://persona.pumb.ua/-ua/club/digest/detail.php?CODE=4-tezica-kotorye-dokazyvayut-ukrainskaya-organicheskaya-produktsiya-nuzhna-v-ukraine-i-mire>.
4. Шпак Г.М. Органічна продукція як вектор розвитку торговельного підприємництва / Г.М. Шпак // pca.com.ua : сайт Національного у-ту «Львівська політехніка». Торговельне підприємництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pca.com.ua/trade_entrepreneurs/1712/.
5. Виробництво органічної продукції / Міністерство аграрної політики та продовольства України. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства і сільських територій в Україні на 2015–2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://minagro.gov.ua/-system/files/8.2.%20Basic%20Material%20UKR.pdf>.
6. Павленко А. Україна має всі шанси стати органічним кошиком світу / А. Павленко // www.ukragroconsult.com [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukragroconsult.com/news/ukrayina-maie-usi-shansi-stati-organichnim-koshikom-svitu-pavlenko>.
7. Захарова Д.С. Перспективи виробництва органічної сільськогосподарської товарної продукції / Д.С. Захарова // pca.com.ua : сайт Національного у-ту «Львівська політехніка». Торговельне підприємництво [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pca.com.ua/trade_entrepreneurs/organichna-silskogospodarska-produktsiya-perspektivi-virobnitstva/.
8. Органік в Україні / www.organic.com.ua : Федерація органічного руху України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>.
9. Коротко про органік / ukraine.fibl.org : Проект розвитку органічного ринку в Україні (2012–2016) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ukraine.fibl.org/fileadmin/documents-ukraine/Коротко_про_органік.doc.
10. Гаваза Є.В. Стратегічні напрями розвитку ринку органічної продукції в контексті євроінтеграційних процесів / Є.В. Гаваза // «Молодий вчений». – 2015. – № 6(21). – Частина 1. – С. 85-88.

Цихановская В. М.

Винницкий национальный аграрный университет

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ РЫНКА ОРГАНИЧЕСКОЙ ПРОДУКЦИИ В УКРАИНЕ

Резюме

В статье проведен анализ состояния органического производства в мире. Исследованы основные проблемы производства органической продукции в Украине. Раскрыты предпосылки развития отечественного рынка органической продукции и определены основные проблемы, сдерживающие его развитие. Осуществлен поиск путей их решения в условиях интеграции Украины в ЕС.

Ключевые слова: органическое производство, органическая продукция, рынок органической продукции, сертификация продукции, экспорт, импорт.

Tsikhanovska V. M.

Vinnitsa National Agrarian University

CURRENT STATUS AND TRENDS OF ORGANIC MARKET PRODUCTION IN UKRAINE

Summary

This article provides an analysis of organic farming in the world. Investigated are the main problems of organic products in Ukraine. Revealed are the preconditions for the development of the domestic market for organic products and the main problems that hinder its development. The article searches for their solutions in the integration of Ukraine into the EU.

Keywords: organic farming, organic products, organic market, product certification, export, import.

УДК 330.1

Штулер І. Ю.

ВНЗ «Національна академія управління»

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА КРИЗА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ГОМЕОСТАЗИС НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Досліджено залежність банківської системи України від світової фінансової системи. Визначено, що в умовах глобалізації відкритість національних економічних систем сприяє посиленню могутності фінансових систем найрозвинутіших країн світу та відносному послабленню фінансово-економічного потенціалу менш розвинутих і слаборозвинутих країн, а також основні індикатори, що визначають стан фінансової системи. Доведено, що постійний моніторинг стану національної економіки є одним із найважливіших завдань. Суперечливість процесів економічного розвитку України та кризових явищ вказує на необхідність вироблення моделі гомеостазису шляхом удосконалення інноваційного, корпоративного, інвестиційного, податкового та соціального законодавства, а також прийняття відповідних актів, які б забезпечили виконання цих законів. Важливу роль тут відіграє держава як базовий конструктивний елемент.

Ключові слова: економічна система, рівновага, стійкість, глобалізація, гомеостазис.

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси призвели до інтеграції практично в усіх сферах суспільства: економічній, соціальній, політичній, культурній тощо. Швидкоплинні зміни ключових показників та екстенсивний розвиток глобального середовища змушують більшу увагу звертати на проблеми забезпечення гомеостазису національної економічної системи як на регіональному рівні, так і в глобальному вимірі.

Окремі експерти наголошують на існуванні фінансової глобалізації, складовими якої є фінансові ринки, глобальні фінансові інститути (транснаціональні корпорації, транснаціональні банки, центральні банки та ін.) і фінансові інструменти (гроші, інвестиції, цінні папери, кредити) [8, с. 136].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням відтворення економічного потенціалу країни, рівноважному розвитку національного господарства та визначення впливу на гомеостазис економічної системи присвячено праці відомих вітчизняних учених: В.М. Геєця, С.А. Єрохіна,

М.М. Єрмошенка, В.В. Осокольського, Л.І. Федулової, В.Я. Шевчука.

Мета статті полягає у розробленні моделі гомеостазису національної економічної системи, урахувавши впливи фінансово-економічної кризи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна національна економіка – складний і динамічний механізм, від вибору варіантів рішень залежить забезпечення гомеостазису національної економічної системи. На кожному окремому історичному етапі відбувається формування правильної стратегічної спрямованості економіки країни на довгостроковий період, тому розробка концепції гомеостазису національної економічної системи не викликає сумнівів. Суть справи – у пошуку нових форм і методів пристосування економічного та політико-правового середовища до сучасних викликів.

Значна залежність банківської системи України від світової фінансової системи зумовила стрімке поширення кризових явищ через її чутливість до коливань процентних ставок, валютних курсів